



Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Ստեփանական Խորհուրդ

**Բաց սամակ Ռուսաստանի Դաշնութեան Նախագահ Նորին գերագանցութիւն Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին**



### **Յարգելի պարոն նախագահ,**

Կը ցանկանամ շնորհաւորել Ձեզ ծննդեան օրուայ առիթով եւ մաղթել տոկոսութիւն եւ արիւթիւն՝ մայր Ռուսաստանի առջեւ ծառայած բոլոր ներկայ եւ ապագայ մարտահրաւերներուն դիմակայելու գործին: Ռուսաստանի Դաշնութեան պետականութեան շարունակուելու (24.12.1991) իրաւական բազմակարծութիւններու հակադրութիւնները, հակասութիւնները եւ երկիմաստութիւնները կը հանդիսանում են ձեր՝ քաղաքականութիւնը վարպետօրէն վարելու ունակութիւնը, եւ այս առումով կը ցանկանամ կրկին շնորհաւորել Ձեզ:

Նոյեմբերի 9-ը մոտենալու կապակցութեամբ կը ցանկանամ եւս մէկ անգամ իմ խորին շնորհակալութիւնը յայտնել Ռուսաստանի Դաշնութեան՝ Արցախի հայ բնակչութեանը միջազգային ռազմական կոալիցիայէն պաշտպանելու քաղաքականութեան համար: Այդ կոալիցիան նախատեսած էր վերջնականապէս ոչնչացնել Հայկական ներկայութիւնը մեր պապենական տարածքին:

Միջազգային ռազմական այս կոալիցիան 44 օր վերահսկած էր Հարաւային Կովկասի երրորդ հատուածը, որը թոյլ կուտար անօրինական զէնք եւ նոր տեխնոլոգիաներ կիրառել հայ բնակչութեան դէմ՝ Մերձաւոր Արեւելքի թաքֆիրական հորդաներու աջակցութեամբ, այս հակամարտութիւնը վերածելով անհաւասար պատերազմի, որտեղ կը պաշտպանուի Ատրպէյճանի շահերը:

Այդ սպանդէն ստացուած բնութան այժմ նախագահ Ալիեւին թոյլ կուտայ «վերահսկել իր համեստութիւնը» այն աստիճան, որ կը ցանկանայ Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը ընդլայնել Հայաստանի, ինչպէս նաեւ՝ Արցախի տարածքի հաշուին, որը 1920 թուականին դաշնակից տերութիւններու կողմէ ճանաչուած էր՝ համաձայնելով այն ժամանակուայ ռուսական իշխանութիւններու հետ, որոնք երկու տարի առաջ պաշտօնական հրամանագիրով անձամբ ճանչցած են այսպէս կոչուած թուրքական (Արեւմտեան) Հայաստանի հայերու ինքնորոշման իրաւունքը: Անկէ ետք հայերն անկախութիւն ձեռք բերին առանց՝ թուրքական Հայաստանի սահմաններու նախնական որոշման, որը կայացաւ 1917 թուականի Դեկտեմբերի 29-ին՝ 1917 թուականի Դեկտեմբերի 18-ին Ռուսաստանի եւ Օսմանեան կայսրութեան միջեւ կնքուած Երզնկայի զինադադարէն ետք:

### **Դարեր տեւած հնազանդութենէն ու զոհաբերութենէն ետք սա մայր Ռուսաստանի զաւակ՝ հայոց պետականութեան ճանաչման առաջին ակտն էր:**

Եթէ նայիք Առաջին համաշխարհային պատերազմի զոհերու թիւերուն, ապա կարող եք տեսնել, որ գրեթէ 19 միլիոն զոհերու 10%-ը եղած են Արեւմտեան Հայաստանի հայերը, իսկ աւելի քան 20%-ը՝ ռուսեր: Գրեթէ 26 միլիոն զոհ գրանցած երկրորդ համաշխարհային պատերազմի թուային տուեալները վերլուծելով կը, տեսնենք, որ միայն Խորհրդային Հայաստանը խորհրդային բանակին տուած է 300.000-էն 500.000 մարտիկ եւ 62 գէներալ, որոնցմէ գլխաւորը Բայթեան ճակատի հերոս, գէներալ Յովհաննէս Պաղրամեանն էր: Հայկական ստորաբաժանումները իրենց վրայ կրեցին նացիստներու յարձակման հիմնական ծանրութիւնը՝ Սեւաստոպոլի եւ Ստալինգրադի մոտ, որտեղ անոնք սարսափելի կորուստներ կրած են նացիստներու յարձակման ալիքը կասեցնելու համար: Ռազմական գործողութիւններուն աչքի ընկնելու եւ հերոսութեան համար հայերուն տրուած պարգէները Խորհրդային Միութեան միւս էթնիկ խումբերու համեմատ բարձր տեղ կը զբաղեցնէ:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտէն ետք՝ 1946 թուականի Յունիսի 22-ին, խորհրդային հայկական եւ վրացական հանրապետութիւնները կը հաւակնէին Թուրքիայի կողմէ բռնազաւթուած Կարսի, Արտահանի եւ Արտուկինի շրջաններուն, սակայն 1953 թուականի Մայիսի 30-ին խորհրդային կառավարութիւնը յայտարարեց, որ հանրապետութիւնները «հրաժարուած են» իրենց պահանջներէն, եւ որ ԽՍՀՄ-ը տարածքային պահանջներ չէ ունեցած Թուրքիայէն:

Խորհրդային Հայաստանի մէջ տեղի ունեցած երկրաշարժէն ետք ունեցանք 25 000 զոհ: Իսկ երբ կ'ուսումնասիրենք արցախեան 2 պատերազմներու հաշուեկշիռը, կը տեսնենք, որ Պաքուի Սուճայիթի եւ Կիրովաբադի ջարդերու եւ առաջին պատերազմէն ետք

ունեցած ենք 10 000, իսկ երկրորդը ենք 4000 զոհ ու 11000 վիրավոր, չի խօսելով արդեն խաղաղ պայմաններում՝ 1994-2016 թուականներում զոհուածներու մասին, որոնք զոհուած են ատրայէճանական դիպուկահարներու կրակոցներէն:

Իրոք այսպէս է, եւ ես այդ կը հաստատեմ: Հայերու եւ ռուսերու ճակատագրերը խորապէս կապուած է պատմութեան թելերով եւ պատերազմով, եւ ակնյայտ է, որ առանց Ռուսաստանի մասնակցութեան ոչինչ հնարաւոր չէ կատարել, երբ խօսքը կը վերաբերուի Հայաստանի պետութեան ներկային եւ ապագային:

Բայց երբ ես կը նշեմ Հայաստան պետութիւն, կարող եք հասկնալ, որ խօսքս ոչ միայն Հայաստանի այն հատուածի (Նախիջեւանի, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Արցախի) մասին է, որը խորհրդայնացուեր է 1921 թուականին, այլ նաեւ 1920 թուականին ճանաչուած Հայաստանի Հանրապետութեան մասին է, որու անբաժանելի մասն կը կազմէ Արցախը (Ղարաբաղը), ներառեալ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքը, որը Ռուսաստանի 1917 թուականի Ղեկտեմբերի 29-ի հրամանագիրով ճանաչուած է որպէս անկախ պետութիւն եւ որն այժմ կրկին օկուպացուած է Թուրքիայի կողմէ:

**Ուստի, Հայաստանին վերաբերող հարցերը կապուած են ոչ թէ պահանջատիրութեան, այլ հայկական պետութեան տարածքային ամբողջականութեան պահպանման հետ:**

Բացի այն, ակնյայտ է, որ եթէ Հայաստանի մասնատումը (1920թ.) շարունակուի ռազմական ուժի կիրառմամբ, ջարդերու, էթնիկ զտումներու միջոցով, գոյքի ոչնչացմամբ ինչպէս նաեւ՝ հրադադարներու եւ պայմանագրերու ոտնահարմամբ, ապա այն կը դառնայ դատական քննարկման առարկայ, եւ բացի այն, որ այդ յանցագործութիւնները կը հակասեն ՄԱԿ-ի կանոնադրութեանը եւ միջազգային կոնվենցիաներուն, անոնք կարող են իրենց հետեւանքներն ունենալ նախկին խորհրդային Միութեան ողջ տարածքին:

Իսկապէս կան անթիւ մարտահրաւերներ, բայց մենք կը տեսնենք, որ հայերը որպէս ամբողջութիւն դեռ պատրաստ են պայքարելու իրենց պատիւը, արժանապատուութիւնը եւ իրենց պապերէն ժառանգած տարածքային ամբողջականութիւնը պահպանելու համար՝ լոյնիսկ ա՛յս միջազգային կոալիցիայի դէմ, որը 2020 թ. սպաննեց անոնց մի քանի հազար որդիներուն: Երկուստեք մենք նաեւ կը տեսնենք, որ Հայաստանի մասնատումը (1920թ.) եւ նրա տարածքային անկումը ազդեցութիւն կ'ունենան Ռուսաստանի ապագայի վրայ, քանի որ Հարաւային Կովկասն ամբողջութեամբ ըլլալով ռուսական ազդեցութեան գոտի, 2020 թուականին արատաւորուեցաւ թուրք-թաքֆիրիստական հորդաներու կողմէ: Կարո՞ղ ենք ըսել, որ այն, ինչէն Ռուսաստանը հրաժարուեցաւ Չեչնիայի մէջ (յարգանքներս մեր չեչեն եղբայրներուն), այն ընդունեց Արցախի(Ղարաբաղ) եւ Նախիջեւանի մէջ:

**Իսկապէս, Ձերդ Գերագանցութիւն, առանց Ռուսաստանի մասնակցութեան ոչինչ հնարաւոր չէ անել, ուստի շատ շուտով Հայաստանի, Արցախի և ամբողջ աշխարհի հայութիւնը կառերեսովի իր ճակատագրի հետ, և եթէ այն, ինչ մնացել է ներկայիս Հայաստանի Հանրապետութիւնից ոչնչացվի երկրի հետագա մասնատմամբ՝ ինչպէս հուշում են կառավարական որոշ դիրքորոշումներ, ապա այդ դեպքում մենք կարող ենք ինքներս մեզ հարց տալ՝ իսկ ի՞նչ կլինի մայր Ռուսաստանի հետ՝ կորցնելով իր ամենահավատարիմ զավակներից մեկին:**

Յարգանքներով

**Արմենակ Աբարահամեան**  
**Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ**

[http://www.western-armenia.eu/news/Actualite/2018/Russagan\\_Dekret/Arevmdyan\\_Hayasdani\\_Angakhoutyan-02.03.2018.pdf](http://www.western-armenia.eu/news/Actualite/2018/Russagan_Dekret/Arevmdyan_Hayasdani_Angakhoutyan-02.03.2018.pdf)